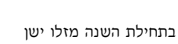

עמ"י

עש"ו

הכנה וסדר היום המבואר

גליון מס׳ 2

ראש השנה תשע"ד

פסקי הלכות והתעוררות לפי סדר היום, לעורר רגשי הלב בהתעוררות קודם כל פעולה שנפעל בימים קדושים הללו.

קורא ולומד יקר! כדי להפיק את התועלת הרצויה כדאי ללמוד דף זה כמה פעמים קודם החג, וכן קודם כל פעולה ומצוה ולעורר רגשי הלב והנפש כראוי,

*** הזמנים המצו"ב הם ע"פ לוח ההלכות והמנהגים וברשותם | יו"ל ע"י הרצון לזיכוי הרבים, מופץ ב-20,000 עותקים.**

***באם הנך חפץ לזכות ליטול חלק באלפי זכויות של חיזוק בכלל ישראל, בהפצת עלון זה - לתרומות והנצחות או להערות והארות, בפקס 20-16-4845-1535 או בדוא"ל 840453@gmail.com ובעזה"י נחזור אליך**

יום ב׳ - כ"ז אלול (ג׳ ימים קודם ראש השנה)

* **הכנת הלב והתפילות:** ראוי לכל אחד ללמוד פירושי התפילות והפיוטים. ולהכין נפשו וליבו בלימוד ספרים המעוררים לב האדם. ויירא מפחד ה׳ ומהדר גאונו בקומו למשפט את הארץ.
הכנת הש"ץ: השליח ציבור והתוקע צריכים להפריש עצמם ג׳ ימים קודם ר"ה מכל דבר המביא לידי טומאה. וצריכים טהרה ביותר (של"ה מס׳ ר"ה פנ"מ / יג)

יום ג׳ - כ"ח אלול

קניות לחג (רשימת פרטים טכניים):

* בשר
* דגים / ראשי דג
* יין
* שתיה
* דבש
* רימון
* תפוחים
* דלעת [קרא]
* לוביא / אפונת הבוקר [רוביא]
* קמח (להפרשת חלה)
* שום הכרש (מין בצל) [כרתי]
* עלי סלק [סילקא]
* תמרים
* גזר
* פרי חדש [לברכת שהחיינו / ליל ב׳ דר"ה]
* נרות נשמה [להדלקת נרות ג׳ פעמים]
* להצמין גז [אם יש צורך]
* נייר חתוך [לג׳ ימים]
* שאר צרכי הסעודות [7 סעודות]

(רצוי להתארגן מוקדם כדי שנוכל לנצל את יום האחרון של השנה כדבעי וכדלהלן)

הכנת המאכלים: מצינו בנחמיה (ח,י) "אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום". על כן יש להכין מער"ה מאכלים שמנים וחשובים ופירות טובים ומתוקים (מט"א - תקפא/נב)

~ **בישולים כהלכה: חלות** - נוהגים לעשות חלות עגולות לכבוד יו"ט. **דגים** - אין לבשלם בחומץ (מטה אפרים - תקפ"ג, מ"ב שם / ה), **הכנת תבשיל מיוחד:** לסעודת יו"ט שחרית (ר׳ להלן סעודת יום - טוב), **שאר צרכי סעודה** - נוהגים שלא לאכול דברים חמוצים (שם) ולכן ראוי לטבל במתוקים, **אגוזים** - אין אוכלים אגוזים בר"ה. והטעם: א) אגו"ז בגמטריא חט"א. ב) שהם מרבים כיחה וניעה ומבטלים התפילה (רמ"א - תקפ"ג / ב). **ענבים:** אין לאכול ענבים בראש השנה והטעם על פי הסוד (מעשה רב / ר"י. הובא במשנ"ב - ת"ר / ד).

* * *

ערב ראש השנה

(יום אחרון של שנת תשע"ג)

ערב ראש השנה הוא יום האחרון של השנה. "וקבלו חז"ל שכל העושה תשובה יום אחד בשנה כאילו שב כל השנה, ולכן נהגו שכולם מתענין ומשכימין הרבה קודם היום ומרבים בסליחות (לשון חיי אדם - קלח / ה)

יום ד׳ - כ"ט אלול

תענית: נוהגים להתענות ערב ר"ה (שו"ע תקפא/ב) ואין משלימין התענית (מ"ב שם / טז). **טעם התענית** - משום תשובה (עי׳ להלן - תשובה) ויום רצון הוא (מג"א שם) ובזכות התענית נמחלים שליש העוונות (מדר׳ ויקרא - ל,ז), **זמן סיום התענית** - אחר חצות (שו"ת יעב"ץ ח"ב / קמז הו"ד באלף המגן / עג) ויש מקפידים עד אחר מנחה גדולה (וכבמטה אפרים שם).

* * *

סליחות: מרבין בסליחות (רמ"א תקפ"א / א) ויש לאמרם במתון ובהכנעה ובשברון לב וכו׳ והחי יתן אל ליבו כי עת לחננה ויזכור כי בשר הוא רוח הולך ולא ישוב, ולא הרבה יזכור ימי חיי הבלו, ואם לא עכשיו אימתי וכו׳ ויש לומר [הסליחות] בנחת ובכונה ובקול בוכים (מטה אפרים תקפ"א / לג).
~ **בני הישיבות נהגו לדלג ולומר כדלהלן:** * כג * כד * כה * כו * כז * כט * לד * לב * לח * לט * (פותחין ארון הקודש ואומרים חזן ואח"כ קהל:) אל תבוא במשפט. * מ- שופט כל הארץ (חזן - קהל) * מב - זכור ברית (חזן - קהל) וכו׳ וכו׳.

* * *

תפילת שחרית: בכוונה / בהתעוררות כראוי לתפילת שחרית האחרונה של השנה. ~ **תחנון:** אין אומרים (שו"ע שם /ג) ~ **למנצח יענך:** אומרים (משנ"ב קלא/לה). ~ **תקיעת שופר:** אין תוקעים היום לאחר התפילה (רמ"א שם / ג) כדי להפסיק בין תקיעות דרשות לתקיעות דחובה (לבוש שם / א).

* * *

התרת נדרים: נוהגים לעשות התרת נדרים בערב ר"ה כדי להנצל מעונש נדרים (חיי אדם - קלח / ח) ~ **כוונה באמירתה:** צריך להזהר מאוד באמירתה דמלבד חומר העוון, הרי"ז גורם לאשתו ובניו מתים כשהם קטנים (עי׳ זוה"ק פר׳ פקודי). וידקדק להבין כל מילה שמוצא מפיו (אלף המגן שם / קב) ~ **סדר ההתרה:** מושיבין ג׳ אנשים שנתמלא זקנם [לאפוקי רך בשנים] (הג"ה רעק"א יור"ד - רלח / ס"ג. פ"ת שם / ב). והשואל עומד בפניהם ואומר נוסח ההתרה. מתירין לו בג׳ פעמים, מסירת מודעא. (הובא במחזורי סליחות) ~ **התרה לנשים:** יש מהדרין להתיר נדרי נשותיהן בשליחותן. וכיצד יעשו: בסוף ההתרה שלהם יאמרו לב"ד המוכנסים כבר, שיתירו נדרי אשה פלונית. ועונים: "מותרים לה" ג׳ פעמים. (הל׳ חב"ח פ"ד ס"ח) והרבה נוהגים לסמוך על התרת נדרים של יוה"כ בכל נדרי (הליכות שלמה פ"א ס"י ועו"פ).
~ **התרת נידוי וחרם:** יש נוהגים לעשות התרת נידוי וחרם בפני עשרה. **נוסח ההתרה כדלהלן:**
"אִם נִתְחַיַּבְתִּי נִידּוּי אוֹ חֵרֶם מִן הַשָּׁמַיִם הֲרֵינִי מְבַקֵּשׁ הַתָּרָה מִמַּעֲלַתְכֶם"
והם יחדיו עונים **מוּתָּר לָךְ** (ג׳ פעמים)

* * *

צדקה: ערב ראש השנה נוהגים לעשות צדקות גדולות (כל בו / סד) וצריך ליתן לעניים בעין יפה (מהרי"ל הל׳ ר"ה, רמ"א - תקפ"א / ד)
השתטחות על קברי צדיקים: יש מקומות נוהגים לילך על הקברות ולהרבות שם בתחינות (רמ"א שם), **והטעם הוא:** לעורר הצדיקים הקדושים אשר בארץ המה שימליצו טוב בעדינו ביום הדין, והתפילה מקובלת שם ביותר, **נוסח הבקשות:** לבקש מהקב"ה רחמים בזכות הצדיקים שוכני עפר (מט"א שם / נא, משנ"ב שם / כז).
הפרשת חלה: בערב ר"ה יש ללוש שיעור חלה לעשות מהם לחמים לבצוע עליהם ביו"ט (מט"א שם / נא).
~ **תזכורת:** השנה יש לזכור להכין חלות מזון שבע סעודות (כולל שבת שלאחר החג)
# **תספורת / נטילת צפרנים:** מכבסין ומסתפרין קודם חצות היום (מט"א שם / נ) **אם לא גילח קודם חצות** יגלח עד זמן מנחה קטנה (להמ"ג שם / קח), ומחתכין ונוטלים הצפרנים (של"ה ע"פ ר"ה פנ" / ז), **והטעם:** להראות שאנו בטוחים בהקב"ה שעושה לנו ניסים ויצדיק אותנו במשפט (שם).

* * *

טבילה במקוה טהרה: ביראה ובשמחה ירד לטבול במקוה טהרה להתקדש ולהטהר לפני יום הדין הגדול והנורא (רמ"א - תקפ"א / ד. שנוהגין לטבול בער"ה).
~ **זמן הטבילה:** אחר שעה חמישית [שעה קודם חצות] שאז מתחיל להתנוצץ קדושת היום (אלהמ"ג שם/קכ"א).
~ **הכוונה בשעת טבילה:**יתקדש בקדושה יתירה לכבוד היום, ויכוין להשליך מעליו כל זוהמתו ומחשבותיו הרעים, כי טהרת הגוף במקוה כשירה היא סגולה נפלאה לטהרת הנפש (שם).
~ **גם מי שאינו טובל בכל ערב שבת:** יהדר לטבול בערב ראש השנה, כי אם חייב לטהר עצמו בכל רגל ק"ו בראש השנה שצריך לחפש אחר טהרה וקדושה (שם).
# **לבישת בגדי ר"ה:** לא ילבש בגדי רקמה ומשי כבשאר יו"ט דיהא מורא הדין עליו. אלא ילבש בגדים לבנים נאים (ט"ז הו"ד במשנ"ב שם / כה) ולובשים בגדי שבת [בגדי יו"ט (שערי תשובה שם / טו)] להראות שאנו בטוחים בחסד עליון שיוציא לאור משפטינו לאחר התשובה (חיי אדם - קלח/ז).

* * *

הכנה דרבה ליום הדין - יום ההמלכה: מה מאוד ראוי לאיש הישראלי בעלותו ממי הטבילה אחר שנתקדש בטהרת הגוף והנפש והשליך מעצמו כל הזוהמא של כל השנה לסור תיכף לביהכ"נ ללמוד בהתעוררות מענינו של יום ולעורר נפשו וליבו לפני ה׳ כי בא לשפוט הארץ.
- **מראי מקומות:** * מס׳ ראש השנה דף ט"ז ע"א - יח ע"א * שם דף ל"ב ע"א עד סוף הפרק * של"ה (מסכת ראש השנה פרק נר מצוה מאות ז׳ עד סוף הפרק / פרק תורה אור מאות ז׳ עד י"ד) * יסוד ושורש העבודה (שער י"א פרקים א-ד) * פלא יועץ (ערך ראש השנה) * יסוד התשובה לרבינו יונה (הובא בסוף ס׳ שערי תשובה).
- **שריפת החמץ:** לאחר שנתעורר ברגשי רישפי אש יפנה מחשבתו לבער החמץ מליבו וכמו שכתב בשלה"ק (שם פנ"מ/ז) "דכל שלושים יום שלפני ר"ה מחויב לבער החמץ הוא החומץ המעוול, וביום שלושים יום אחרון מהשנה אזי אין ביעור חמץ אלא שריפה, ויהיה מודה ועוזב, בל יראה ובל ימצא עוד אפילו במשהו וכו׳, שהוא למחר יעמוד בדין, צריך להיות ירא וזוחל בכובד ראש והכנעה מן היום האיום הבא עלינו" עכ"ל.
- **חשבון הנפש:** עיצה טובה ליישב במקום שקט ולערוך חשבון הנפש בהמיית הלב ובהתבוננות עמוקה. כמה היטיב עמו השי"ת בשנה שעברה ברוחניות ובגשמיות חסדים גלויים ונסתרים (לפרט בפרטי פרטים) ויחשוב בשברון לב וכי מה כבר החזיר להקב"ה תמורתם רח"ל. ומה ידאב ליבו בהזכרו כל הקשיים שנגזרו עליו בראש השנה הקודם. ולו העגמת נפש הקטן ביותר. ומתוך לב נשבר ונדכה יתעורר לתשובה.
- **תשובה / וידוי:** וברגעים מסוגלים אלו שכל השב בתשובה שלימה ביום זה מעלין עליו כאילו שב כל השנה (חיי"א הנ"ל) יתוודה בכל לב ובדמעות שליש **ב"וידוי השב - לרבינו יונה"** (הובא במחזורים) מתוך חרטה עמוקה על העבר, וקבלה חזקה על להבא בגדרים וסייגים שלא ישוב לכסלה עוד. ושערי דמעות לא ננעלו (עי׳ קב הישר פ"ח שכ׳ דשערי הדמעות אין שם מלאך כי אם הקב"ה בכבודו ובעצמו ולכן אינם ננעלים ופתוחים תמיד)

* * *

תפילת מנחה: יכנס מוקדם לביהכנ"נ להתפלל מנחה כדי להתפלל בכוונה ויאריך בה קצת מאחר שהיא מנחה האחרונה של השנה (מט"א - שם/נז) ~ **עֲנֵנוּ:** מי שלא שבר הצום אומר עננו בתפילת לחש. הש"ץ אינו אומר עננו (שם).
- **בקשה מיוחדת:** יתן בתפילתו על שיזכה לנצל היטב את ה-48 שעות הגורליות של ר"ה כמו שצריך, ושנדע איך ועל מה ומתי להתפלל, ולא לשכח שום פרט רוחני וגשמי שיעזור לרוחניות.

* * *

עירוב תבשילין: השנה יש לזכור לעשות עירוב תבשילין כדי להתיר בישול ביום ב׳ דר"ה לשבת שאחריו. ~ **סדר עשיית ער"ת:** לקחת לחמניה / חלה - שלימה, ועוד חתיכה חשובה [בשר / דג] (מהרי"ל הל׳ עירובין, של"ה מס׳ סוכה הנ"מ/כב, מ"ב תקכ"ז/ח) ~**מברך:** "אקב"ו על מצות עירוב". ~ **לאח"כ יאמר:** בדין יהא שרא לנא וכו׳ (נוסח המובא במחזור) **תרגום הנוסח:** "בזה העירוב יהא מותר לנו לאפות ולבשל ולהטמין ולהדליק, ולעשות כל צרכינו מיום טוב לשבת, לנו ולכל ישראל הדרים בעיר הזאת (המערב צריך להבין מה שאומר ויכול לאומרו בכל לשון. רמ"א תקכז/יב. משנ"ב שם/לט) ~ **יצניע את העירוב** עד לאחר יו"ט, וישתמש בחלה ללחם משנה בליל וביום השבת. ויבצע עליו בסעודה שלישית (כ"נ מהרי"ל הובא במשנ"ב שם/יא) ואל תהי מצוה זו קלה בעיניך (של"ה שם).
-**בן המתארח אצל אביו וחמיו:** צריך ג"כ לעשות עירוב תבשילין ויכול להשתתף בעירוב של ראש הבית. ויכוין בעל הבית להוציא בברכה (חוט שני היו"ט פכ"א/ח).
הכנת הנרות: יש לזכור להכין את הנרות גם ליו"ט שני (ליל ב׳ דר"ה) וגם לשבת. והיינו להדליק ולהבהב הנירות ~ **ולענין הכנת פתיל צף:** לכתחילה עדיף להכינם הכול היום ערב יו"ט. ואם שכח ישאל לרבו.
- **תזכורת:** יש לזכור להכין גם נירות הדלקה (עם מושב) כדי להדליק עמם את הנירות ביו"ט ובערש"ק.

יהודי יקר! אם אתה רוצה לאמצני, תרום בבקשה 1 שקל לקופת עניי עירך

סיכום סדר ערב ראש השנה בקצרה

☐ השכמה לסליחות (בכוונה והתעוררות)
☐ תענית (עד חצות / אחר מנחה)
☐ שחרית (תפילה אחרונה של שנה זו)
☐ התרת נדרים / נידוי וחרם
☐ צדקה (בעין יפה לעניים)
☐ קברי צדיקים (אם נוהג)
☐ הפרשת חלה (חלות לג' ימים)
☐ הזמנת אורחים (אם עדיין לא הזמין)
☐ תספורת (עדיף קודם חצות)
☐ נטילת ציפרנים
☐ טבילה במקוה טהרה
☐ כוונת הטבילה
☐ הכנה ע"י לימוד (בהתעוררות)
☐ תשובה / חשבון הנפש
☐ מנחה (בכוונה - אחרון של תשע"ג)
☐ עירוב תבשילין
☐ הכנת הנרות
☐ הדלקת נר נשמה

תזכורות

** לחתוך מפות ניילון (ל-7 סעודות) * לפתוח אריזות נייר חתוך (לג' ימים) * לכבות נורה במקרר (אם צריך) * לסדר שעוני שבת * נירות להדלקה עם מושב (להדליק מהם נירות יו"ט ושבת) * לפתוח בקבוקי שתיה / יין * להצניע פרי חדש - לשהחיינו (ליל ב' דר"ה) * להדליק נר נשמה מבעו"י.*

זמן כניסת היו"ט

	ירושלים	בני ברק	בית שמש	מודיעין עילית	ביתר עילית	אלעד
כניסת יו"ט	6:24	6:39	6:23	6:33	6:24	6:32
שקיעה	7:04	7:02	7:03	7:03	7:04	7:02

הדלקת נרות: יש בזה ב' מנהגים [א] להדליק מבעוד יום (הקדמת בן הפרישה ליור"ד בשם אמו וכן נהג החזו"א לקבל בזה יו"ט עי' ארחות רבינו עמוד ק'), [ב] מנהג קדום להדליק כשחוזרים מתפילת ערבית של יו"ט קודם הקידוש, וכל א' ינהג כמנהג אבותיו.

~ **זמן הברכה:** קודם שתדליק תברך: "אקב"ו להדליק נר של יו"ט" (משנ"ב - רס"ג/ז)

~ **ברכת שהחיינו:** מקום שנהגו שהאשה מברכת שהחיינו בהדלקת נרות [של יו"ט] אין למחות בידן (משנ"ב שם/פג).

ליל יו"ט א' דראש השנה

קבלת פני היו"ט: מה טוב ומה נעים לקבל פני השנה החדשה שנת תשע"ד בקבלת פנים של תורה. ואנשי מעשה נוהגים להקדים לבוא לביהכ"נ ולחבר סוף השנה החולפת לתחילת השנה החדשה ע"י לימוד התורה. והחכם עיניו לה' אלוקיו מאחרית שנה לראשית שנה - ביודעו שהכל הולך אחר החיתום - הסוף.

ונתנה תוקף קדושת היום כי הוא נורא ואיום. יום בו מתחדש המלוכה מחדש - העולם נגמר... הכל מקבלים מחדש עד שנה הבאה (עי' שפתי חיים מועדים א' / עמוד צב) וכתוצאה מכך כל אחד נידון על העבר ונגזר דינו לשנה הבאה שנת המלכות החדשה. וכל מי שיש לו מח בקודקודו ירא וחרד מאוד ביודעו שכל עתידו ועתיד משפחתו וכל הנטפלים אליו - תלוי ועומד ב-48 שעות הללו (כל ה-55 שבועות. ה-385 ימים (שנה מעוברת). ה-9,240 שעות. ה-55,440 דקות של השנה הבאה תשע"ד תלוי ועומד. (לחיים / למות?? לבריאות / מחלה?? לשמחה בבית או לעצב?? לזיווג הגון? לנחת מהילדים? לפרנסה ברווח או בצער [חובות]?? מנוחה והשקט או התרוצצות במסדרונות בית חולים? לחיים מאושרים או ליסורי נפש פנימיים?? לזש"ק או להיפך?? הכל הכל מונח על שולחנו של מקום בשעות אלו והסכין חד וחותך ימינה או שמאלה רח"ל. וככל שנתחנן על נפשינו שנזכה לחיים רוחניים בלי הפרעות גשמיים. ונמליך את הקב"ה עלינו ועל מעשינו, ומתוך תשובה בזמן תקיעות שופר, נזכה להכתב ולהחתם לחיים טובים ולשלום.

תפילת ערבית (וסדר אופן כלל התפילות בר"ה)

הכנה לתפילת ערבית: יכין עצמו לתפילת ערבית בכונה עצומה מאוד. ומי שיעיין בכתבי האר"י תסמר שערות ראשו מגודל התיקונים בעולמות העליונים בתפילות ההם. לכן צריך האדם עכ"פ לכוין בפירושי המילות בהתעוררות ליבו הטהור (לשון יסושה"ע יא/א)

~ **כניסה לתפילה:** יטול ידיו קודם תפילה (שו"ע - רלג/ב, משנ"ב שם/טו) ויכנס לביהכ"נ ביראה ורעד כי כבר הגיע העת להכין כסאות למשפט בשמים ממעל ויתפלל בכונה גדולה (חי"א קלט/א), [מסופר על הסבא מקעלם שבכל פעם עם פרוס ליל ראש השנה כשנכנס אליו השמש לקוראו לתפילת ערבית. תקפה אותו חרדה גדולה מאוד. וברוב רטט ופחד מלמל "הנה כבר באה ההזמנה מבית המשפט להתייצב לדין" (המאורות הגדולים - עמוד קי"ט)].

~ **כוונת התפילה:** עיקר התפילות בימים אלו שיתקדש שמו הגדול בכל העולם, לכן יזהר האדם להצטער בליבו ולבכות ביום הגדול הזה מעומקא דליבא ולהצטער על חילול שמו יתברך בעולם עובדי עץ ואבן המחרפים ושוחקים בנו עם קדוש, ויעורר ליבו אל הבכי, וכשיאמר "ובכן תן פחדך על כל מעשיך" יכוין במחשבתו בזה"ל: עד מתי יהיה שמך מחולל בין האומות? ובשביל זה תן פחדך על כל מעשיך, שידעו כולם שאין אלו-ה מבלעדיך. וכן בכל המקומות שם מבקשים על זה בתפילה יכוין כנ"ל עם הבכיה העצומה ועם האנינות הגדולה (יסוד ושורש העבודה שם) **גזירות תשע"ג/ד:** וק"ו בן ב"ב של ק"ו כמה צריך לבכות ולהיות שבור כחרס הנשבר על חילול כבוד שמו בגזירה הנוכחית, כאשר בניו של מקום שעמדו עמנו למרגלות הר סיני קמים עלינו לרדפינו ולעקור את התורה סוד חיותינו. וכי שייך לתאר צער השכינה לראות בניה בגדו בה. פלגי מים תירד מעינינו: "תן פחדך על **כל** מעשיך" וייעשו כולם אגודה אחת... ולא יתחלל שמו לנצח.

~ **כוונת פירוש המילות:** בתפילות ר"ה ויו"כ חייב לכוין יותר משאר ימות השנה. דלהיות התפילות משונות בנוסחאות ובענינים צריך בהם יותר כוונה (סדר היום / עמוד רב) וירעדו כל גופו ואבריו במילות / בקריאת השמות ויזכור וישוב אל ה' (ר' הירץ ש"ץ בהקדמתו לתפילת ימים הנוראים) ויתפלל בכוונה גדולה בהכנעה רבה אות באות תיבה בתיבה בדקדוק עצום (פלא יועץ ערך ר"ה)

~ **ענין הבכי:** נוהגין לבכות ולהוריד דמעות בתפילת ר"ה ויוה"כ אף כשחל בשבת. ומי שאין בכיה נופלת עליו בימים האלה, הוא הוראה שאין נשמתו הגונה ושלימה. **והאדם שנופל עליו בכיה רבה באלו הימים בתפילתו:** הוא הוראה שנידון באותה שעה למעלה (מט"א - תקפ"ד/כח) וימהר לנצל הזדמנות חייו ולבקש על נפשו ונשמתו וכל המסתעף.

~ **כח הדמעות:** בזוה"ק איתא: 'והנה נער בוכה - **מיד** - ותחמול עליו', כי הורדת דמעות הוא סגולה גדולה שתקובל תפילתו ויכתב בספר חיים טובים (אלף המגן - תקפ"ד /מד) **ובשם האר"י הק':** שירחץ את מצחו בדמעות עיניו, ובזה יעביר צרעת עוונותיו הנרשמים במצחו (ראשית חכמה שער היראה / פ"ט) ~ **ואף מי שאינו בוכה:** יעשה קול בכי כאילו בוכה. וכתיב וכי שמע ה' **קול** בכיי' (קול דייקא), ורחמנא ליבא בעי והכל לפי מה שהוא אדם. וכל לבבות דורש ה' ובלבד שיכוין ליבו לשמים ~ **דעת הגר"א** דאין לבכות בר"ה כמבואר בעזרא (נחמיה - ח,ט) 'אל תבכו' וגו'. (מעשה רב / רז)

~ **צורת עמידה בתפילה:** נוהגים להתפלל בראש השנה וביום הכיפורים את התפילות שבלחש, בכריעה ובכפיפת הראש חוץ מתחילת וסוף ברכה (מט"מ - תקפ"ב / יא) **ואם קשה לו:** יתפלל באברים זקופים, דעיקר ההכנעה הוא בלב (אלהמ"ג שם / כז)

~ **סדר בקשות פרטיות:** לבקש על חיים רוחניים לזכות לקבל את התפקיד החדש במלכות ה' החדשה של שנת תשע"ד (שפתי חיים הנ"ל) - תפקיד שיתרבה כבוד שמו על ידי זה, ושנזכה להמליך את הקב"ה על כל רמ"ח אברינו ושס"ה גידנו, וכל פעלינו והליכותינו יקדשו שמו בעולם, ואין לבקש על צרכים גשמיים כמש"כ בזוה"ק (תיקונים / כב ע"א) דזה דומה לכלב הצועק הב! הב!. ~ **2 עיצות לתפילה על גשמיות:** א) בשעה שמבקש על תפקידו הרוחני, יבקש שיוכל לעשותו בלא שום מפריע גשמי ויפרט מה שצריך לכך (בריאות, אושר, נחת, פרנסה, זיווגים, זש"ק וכו' וכו'), ב) להתפלל על חבירו וקרובי משפחתו על כל צרכיהם הגשמיים דמלבד מה שזה משמח את המקום שדואגים לבניו, כבר אמרו דהמתפלל על חבירו הוא נענה תחילה.

~ **ברכת לשנה טובה:** לאחר התפילה נוהגין שכל אחד מברך את חברו "לשנה טובה תכתב [ותחתם (להגר"א א"א)] לאלתר לחיים טובים ולשלום" (טור סו"ס תקפ"ב. רמ"א שם/ט) **ולנקבה אומרים:** "תכתבי ותחתמי" (מט"א - תקפב/כו) ~ **וידקדק** לברך את חברו בכל לב ובהארת פנים כדבעי.

* * *

🕯 **הדלקת נרות:** להנוהגים שמדליקים בשובם מביהכ"נ. ראה לעיל (ערב יו"ט)

סעודת ליל ראש השנה (א-ב דר"ה)

קידוש על הכוס: קודם הקידוש יזהיר את הנשים אם ברכו 'שהחיינו' בהדלקת נרות, שלא יענו אמן על ברכת שהחיינו שיברך בקידוש, (שלא יעשו הפסק בין הקידוש לשתיה. עי' דרך החיים דיני קידוש - ה, שבה"ל ח"ג / ס"ס)

~ **נטילת הכוס:** בשתי ידים להראות חביבות קבלת הכוס שהוא חושק לקבלו בכל כוחו (אלהמ"ג תקפ"ג/ג) ויחזיקנו ביד א' כנגד ליבו שלא יהא נראה עליו כמשאוי (שם)

~ **הכוונה הראויה:** יכוין מאוד בברכת הקידוש בהודאה עצומה להשי"ת על נתינת יום הזיכרון הזה ובהתעוררות הרוח ובהשתפכות הלב יודה להקב"ה: **שהחיינו** - נתן לו חיים, **וקיימנו** - נתן לו קיום **והגיענו** - שוב לזמן הקדוש הזה. [בס' תורת זאב (עמוד ע"ד) - מתואר על הגר"ח מבריסק כשהיה אומר בקידוש של ראש השנה - מקדש ישראל ויום הזיכרון - היו הקירות מזדעזעים]

בציעת הפת: בוצעים ב' החלות יחד (כהגר"א) אם רוצה לבצוע רק על א', יבצע את החלה העליונה (שו"ע רע"ד/א', ודלא כבליל שבת שנוהגים עפ"ק לבצוע התחתונה), **ויטבול הפרוסה** - בדבש (עי' משנ"ב תקפ"ג/ג)

סדר אכילת הסימנים

* **מקור הדין:** אמר אביי, יהא רגיל איניש למיכל ריש שתא, קרא [דלעת] ורוביא [לוביא / אפונת הבוקר] כרתי [שום הכרש] סילקא [עלי סלק] ותמרי [תמרים] (כריתות דף ה ע"ב).

* **טעם אכילת הסימנין:** א) שע"י מתעורר האדם לתשובה ומתפלל וניצל בדין (מאירי הוריות יב, מט"א תקפ"ג/ב) ב) שע"י מראה שהוא בוטח בה' כשעושה סימנין לטוב שיבוא עליו (מהרש"א הוריות שם), ג) שע"י שעושה סימן לטובה, הוא מוציא דינו לטוב מן הכח אל הפועל (רמב"ן ריש לך לך הו"ד בחיי"א - קל"ט/ו).

* **נוסח הבקשה:** "יהי רצון מלפניך ה' אלוהינו ואלוהי אבותינו ש..." (כל בו/סד. משנ"ב - תקפ"ג/ב) ~ **הכוונה בשעת הבקשה:** יתעורר בתשובה כשיאמר יהי רצון ויתפלל על זה בלב שלם (של"ה מס' ר"ה פנ"מ'כא, משנ"ב שם)

א] סדר אכילת הפירות (תמר, תפוח רימון):

תזכורת: יש להזכיר לכל המסובין, לכוין בברכת "בורא פרי העץ" לפטור את כל מיני העץ שבסעודה (גם המנה האחרונה)

~ **תמר:** יקח את התמר [ביד ימין (שו"ע רו/ד)] ראשון שהוא משבעת המינים. ויברך בופה"ע ויאכל מעט (משנ"ב קפ"ג-ד). ואח"כ יאמר: "***יהי רצון*** וכו' ***שיתמו שונאינו***" (שו"ע תקפ"ג/א)

~ **תפוח:** טובל בדבש (מהרי"ל הל' ר"ה. רמ"א שם) ואוכל קצת (משנ"ב שם) ואומר: ***יהי רצון*** וכו' ***שתתחדש עלינו שנה [טובה] ומתוקה*** (רמ"א שם, וליתא תיבת 'טובה').

~ **רימון:** אוכל קצת רימון (כנ"ל) ואומר: ***יהי רצון*** וכו' ***שנרבה זכויות כרימון***" (רמ"א שם)

ב] סדר אכילת הירקות (רוביא. כרתי. סילקא. קרא. גזר):

תזכורת! יש להזכיר לכל המסובין לכוין בברכת "בורא פרי האדמה" לפטור כל מיני האדמה שבסעודה.

~ **רוביא:** יקח את הרוביא [ביד ימין] מברך בופה"א. ואוכל מעט. ואומר: ***"יהי רצון*** וכו' ***שירבו זכויותינו"*** (רמ"א שם)

~ **כרתי:** אוכל. ואומר: ***"יהי רצון*** וכו' ***שיכרתו שונאינו"*** (שם)

~ **סילקא:** אוכל. ואומר: ***"יהי רצון*** וכו' ***שיסתלקו אויבינו"*** (שם)

~ **קרא:** אוכל. ואומר: ***"יהי רצון*** וכו' ***שיקרע רוע גזר דינינו ויקראו לפניך זכויותינו"*** (שם)

~ **גזר:** יש נוהגים ליקח גזר (עי' חיי אדם - קלט/ו). אוכל. ואומר: ***"יהי רצון שיגזר עלינו גזירות טובות ישועות ונחמות"***. יש אומרים ביידיש: ***"מען זאל זיך מערן"*** (חיי אדם שם)

ג] עוד סימנים טובים:

~ **ראש של איל / דג:** אוכל. ואומר: ***"יהי רצון*** וכו' ***שנהיה לראש ולא לזנב"*** (שו"ע שם / ב)

~ **דגים:** אוכל. ואומר: ***"יהי רצון*** וכו' ***שנפרה ונרבה כדגים"*** (ובשם המקובלים איתא: דהדגים עיניהם פקוחות תמיד. ויכוין לעורר עינא פקיחא מלמעלה שרומז על רחמים גדולים (אלהמ"ג - שם/כב).

- **כעס:** הנה כל הענינים האלו עושים לסימן טוב, ולכן פשיטא שיזהר מאוד שלא יכעוס בימים האלו, מלבד גודל האיסר, כדי שיהיה לסימן טוב, רק יהיה שמח ליבו, ונכון ליבו ובטוח בה' עם התשובה ומעשים טובים (לשון חיי"א שם. משנ"ב - שם/ה).

* * *

לימוד תורה בסעודה: נוהגים אנשי מעשה ללמוד מסכת ראש השנה (מט"א - שם/ד) והרבה נוהגים ללמוד בכל ד' הסעודות פרק אחד מ-ד' פרקים שבמסכת (עי' הליכות שלמה / תשרי פ"א - הע' 109) וראוי להרבות בלימוד על השולחן כל מה שיוכל (יסושה"ע שם / פ"א).

האכילה בסעודה: ויזהר האדם מאוד בסעודת לילה זו, מאכילה גסה (שו"ע - תקצ"ז/א). ומכל דבר המביא לידי קרי רח"ל... גם לא יתענג במיני מאכל ושאר משקים כבשאר יו"ט, כי ימי ר"ה אינם ימי שמחה אלא ימי דין כמבואר בזוה"ק (פר' אמור / צה.) ויהיה אכילתו באימה וביראה ממש כלפני המלך (יסושה"ע שם) ויזכור שלאחר חורבן בית המקדש שולחנו של אדם מכפר (אלהמ"ג - שם/ב).

זמירות ושירי החג: בשמחת הלב אך לא בשירה וזמרה כשאר ימות השנה, כי הוא יום שספרי חיים וספרי מתים פתוחים וצריך להיות ירא וחרד מאימת הדין (מט"א - שם/א).

ברכת המזון: לא לשכוח יעלה ויבוא. הרחמן הוא יחדש עלינו את השנה הזאת לטובה ולברכה.

* * *

שינה: ילמד מעט קודם שילך לישון. וקורא קריאת שמע ואינו אומר שום וידוי (מט"א - תקפ"ג/ה) **סגולת הלימוד קודם השינה:** א) כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום ומה גם בר"ה שאנו מצפים לחסדו יתי' ביום. ב) סגולת התורה לשמרו שלא יבוא ליד טומאה בלילה (אלהמ"ג - שם/ל) **קודם השינה:** יאמר ארבעה מזמורים ראשונים שבתהילים בכוונה עצומה המסוגלים שלא יבוא לידי טומאה בלילה (יסושה"ע שם סו"פ/א).

יום א' דראש השנה - תשע"ד

השכמה: גם מי שאינו רגיל להשכים כל השנה. ראוי ונכון להשכים לביהכ"נ כדי שיוכל להכין עצמו לתפילה עם הצבור מראש עד סוף (חיי אדם קלט/ח)

זמן הנץ החמה (ליום א' דר"ה תשע"ד)

	ירושלים	בני ברק	בית שמש	מודיעין עילית	ביתר עילית	אלעד
אסטרונומי	$6{:}16^{37}$	6:18	6:19	6:19	6:17	6:18
הנראה		$6{:}22^{54}$	$6{:}31^{14}$	$6{:}27^{01}$	$6{:}16^{54}$	$6{:}25^{42}$

טבילה במקוה: נוהגים קצת לטבול קודם התפילה משום פרישת טהרה. ובפרט התוקע וש"ץ והכהנים (מט"א - תקפ"ד/ב) ויזהר מאוד מסחיטת שיער (אלהמ"ג - שם/ד) וכבר אמרו שהתפילה מקובלת יותר עם הטבילה (תלמידי רבינו יונה הו"ד בהערה לאלהמ"ג שם).

התעוררות קודם התפילה: סגולה גדולה להתבודד ולהתבונן בגדלותו ית"ש קודם התפילה ולומר "פתח אליהו" (הנדפס במחזורים) ועי"ז יושפע עליו אור הרחמים לבטל מעליו כל הדינים וגזירות קשות ורעות. ~ **וצריך להתאמץ מאוד** בימים האדירים האלה לכוין בתפילה ביותר ויתפלל בכל כוחו כדי לכוין בם ופירושם כפי כח ידיעתו. ואז מעלה עליו הקב"ה כאילו כיון בכל מה שצריך לכוין (אלהמ"ג - שם/ד).

אדון עולם: כל מי שמכוין בעת התחלת אדון עולם, אני ערב בדבר שתפילתו נשמעת ואין שטן מקטרג על תפילתו (לשון אלהמ"ג - שם/יב. בשם מטה משה בשם ריה"ח ורב האי ורב שרירא גאון).

פסוקי דזמרה: יזהר שלא לאמרם במהירות אלא במיתון גדול ובכוונה עצומה (יסושה"ע שם/פ"ב) ~ **ובאמירת נשמת כל חי** יתעורר בהתעוררות כפולה ומכופלת להודות בכל לב על אברים ורוח ונשמה שנתן לנו עד הנה. ויתחנן על להבא. 'ואל תטשינו וכו''.

המלך: מתחיל הש"ץ המלך בקול רם (מט"א - שם/ט) להראות שאנו ממליכין עלינו את הקב"ה ומקבלים מחדש עול מלכותו. **ומגנין אותו:** בניגון איום ונורא המעורר אימה (אלהמ"ג שם/טו) **בשעה שהש"ץ זועק המלך:** השטן מתיירא על נפשו ומסתלק משל לאדם שנתפס לליסטים ובעברם במקום שיש שם אסיפת אנשים, צועק הנתפס בקול רם ה-מ-ל-ך ה-צ-י-ל-נ-י מיד הליסטים בורחים. ואת נפשו הציל. כך אנו המסורים ביד מנוול זה שונא נפשינו וברגע שאנו זועקים ה-מ-ל-ך מיד השטן מתיירא ובורח (ספר החיים לאחי המהר"ל ח"ד/פ"ח) ומה רב השמחה וגודל החרדה לחזור לחיק אבינו המלך (נקודה למחשבה)

~ **הערה:** צריך לומר המלך יחד עם הש"ץ וכן כל הפסוקים אח"כ. ואין יוצאים באמירת הש"ץ (לוח לא"י).

אבינו מלכינו: יכוין להוריד דמעות בתפילת אבינו מלכינו ויקבל על עצמו למסור נפשו על קידוש השם ב-ד' מיתות בית דין וכדלהלן: ~ **עשה למען הרוגים על שם קדשך:** מיתת סקילה ~ **עשה למען טבוחים על יחודך:** מיתת הרג, ~ **עשה למען באי באש ובמים וכו':** מיתת שריפה וחנק (יסוד ושורש העבודה. שם).

שיר של יום: לנוסח ספרד אומרים שיר של יום חמישי. [ולנוסח אשכנז. ראה לאחר מוסף].

* * *

קריאת התורה - הפסקה

מכירת עליות: ראוי לאדם לקנות עליה... לעלות לתורה ביום ראש השנה. ועיקר המצוה דוקא לקנות אותה בדמים ולא בחינם (וכמבואר בזוה"ק בכ"מ. יסושה"ע שם. מט"א - שם/יז. מ"ב - שם/ח).

הוצאת ס"ת: מוציאין שני ס"ת (בראשית. במדבר), י"ג מידות (ג' פעמים), רבש"ע, בריך שמיה, שמע ישראל (בניגון ימ"נ), "קדוש ונורא שמו".

הגבאי אומר: ויעזור ויגן וכו' בניגון המיוחד לימים נוראים (מט"א - תקפ"ד וי"ח).

מהעולין לתורה: נוהגין לעלות לתורה את התוקע (רמ"א - תקפד/ב) וש"ץ המתפלל מוסף (משנ"ב שם/ט), ודווקא כשאינם נוטלים שכר (שם).

ניגון הברכות והקריאה: העולה לתורה מברך בניגון של ימים נוראים, וכן הקורא בתורה יקרא בניגון הטעמים של ימים נוראים דלא כבכל שבת ויו"ט (מט"א שם).

* * *

ברית מילה: אם יש ברית מילה בבית הכנסת מלין לאחר קריאת התורה קודם תקיעות, **והטעם:** כדי שיהא לנו זכות המילה בעת תקיעת שופר (מט"א שם/כו. משנ"ב שם/יא).

קידוש: הנוהגים לקדש קודם התקיעות, יזהרו שלא למלאות כריסם, רק יאכלו כדי טעימה [א.ה. - עד כביצה מזונות (שו"ע רלב/ג) **ולא יותר** (משנ"ב שם/לה)] והעיקר לכוין לשם שמים (מועדים וזמנים ח"א ס"ד).

* * *

מצות תקיעת שופר - דאורייתא

מקור הדין: בתורתינו הקדושה כתיב "יום תרועה יהיה לכם" (במדבר - כט,א) **ומה שתוקעים בשופר של איל:** אמר הקב"ה תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק... ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני, (ר"ה ט"ז ע"א).

מספר התקיעות: סה"כ 100 תקיעות **והוא כנגד:** מאה פעיות של אם סיסרא שבכתה על הריגת בנה (תוס' ר"ה ל"ג ע"ב בשם הערוך ערך ערב).

סדר התקיעות: [א] תקיעות דמיושב [ב] תקיעות דמעומד [ג] השלמה לק' תקיעות וכדלהלן:

[א] תקיעות דמיושב **(קודם מוסף)**: 30 תקיעות = [9 מדאורייתא: דכתיב ג' פעמים תרועה. וכל תרועה פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה והיינו תקיעה תרועה תקיעה [תר"ת], אלא שנסתפקו מהו 'תרועה'. אם 'יללה' או 'גניחה' [שברים] לכן תקנו חכמים לתקוע - תשר"ת / - תש"ת / - תר"ת כך ג' פעמים = סה"כ 30] (שו"ע סי' תק"צ / א,ב)

[ב] תקיעות דמעומד **(בתפילת מוסף)**: 30 תקיעות = [10 במלכויות (תשר"ת תש"ת תר"ת), 10 בזכרונות (כנ"ל), 10 בשופרות (כנ"ל) = סה"כ 30. והיינו על סדר התפילה שבמוסף] (כך המנהג היום כדרך המובחר שכ' השל"ה הובא במשנ"ב תקצ"ב/ד). ~ **טעם תקיעות דמעומד:** אמר הקב"ה אמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות. מלכויות, כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה. ובמה בשופר. (ר"ה ט"ז ע"א). ~ **טעם שתוקעים גם במיושב וגם במעומד:** כדי לערבב את השטן (שם) כשישמע ישראל מחבבין את המצות מסתתמין דבריו (רש"י שם ד"ה כדי)

[ג] השלמת ק' קולות: לאחר חזרת השץ (דמוסף) נוהגים לתקוע עוד 30 קולות (רמ"א תקצ"ו / א) ומנהג יפה ומהודר הוא להשלים עוד י' קולות [= סה"כ 100 קולות] (שלה"ק מס' ר"ה פנ"מ / טז, משנ"ב שם / ב)

הכנה דרבה למצות תקיעת שופר

נטילת ידים: לאחר ההפסקה קודם שנכנס לביהכ"נ יטול ידיו לכבוד התקיעות (מט"א - שם/טז)

כניסה לביהכ"נ: בשמחה עצומה לקיים מצות עשה דאורייתא של "יום תרועה יהיה לכם". **ומפורסם מהגר"א:** שהיה שמח מאוד בעת תקיעת שופר, וכן אמר שצריך להיות ברוב שמחה וחדוה כדוגמת המדינה שממליכים מלך ומעטרים אותו, כן אנחנו בתקיעת שופר ממליכים להקב"ה בכל העולמות שאנחנו עמו (תוספת מעשה רב / נח)

הכנת הלב: לפי שהתקיעות הם מעוררים הרחמים ומעלים זכרונם של ישראל לפני אביהם שבשמים, נהגו רבים לעשות הכנה וכו' זה מעיין בפירוש וכוונת התקיעות. וזה שונה. וזה אומר תהילים. הכל לפי מה שהוא אדם והכל הולך לכוונה אחת לייחד ליבם לאהבה וליראה ולעורר לבבם לתשובה (לשון מט"א שם / א).

~ **רצוי מאוד ללמוד:** בספר יסוד ושורש העבודה ח"ב שער י"א פ"ג, וכן בדרשת המקובל האלוקי מרן הרש"ש המובא בספר פלא יועץ ערך ראש השנה (כדאי לצלם מערב יו"ט) בהתעוררות הלב ובשפתיים דולקות כראוי.

דרשה קודם התקיעות: אם יש שם חכם בעל מידות טובות, אומר לפני הציבור דברי כיבושים וכו' הכובשים את הלבבות ומכניעים אותם לשוב בתשובה, על דרך שאמרו בגמ' "אחינו לא שק ולא תענית גורמים אלא תשובה וכו'. ובפרט אם הוא בעל בכי יתן קולו בבכי ויתעוררו אחיו עימו ותעל שוועתם ותקיעתם השמימה (לשון העט"א שם).

הכנת הלב לתשובה: כתיב 'תקעו בחדש שופר' - רבנן אמרי, שפרו מעשיכם ואני מכסה עוונותיכם (מדר' תהילים - פא/ד) וכן הוא אומר 'היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו (עמוס - ג/ו), ומפורש שעם התקיעות צריך ג"כ התשובה. וע"י התשובה שמתחרט על העבר ומקבל ע"ע בגדרים וסייגים על להבא שלא ישוב לכסלה, הוא עוקר את יצרו הרע וזובחו ומבערו מן העולם (יסושה"ע שם) **כי כל עיקר תיקון השופר תלוי בתשובה** והאדם חייב לעורר ליבו לתשובה שלימה, כי אין קול השופר פועל למעלה אם לא שיעלה הקול יחד עם התעוררות הלב לתשובה.

~ **סוד התשובה עם השופר:** גילו לנו חכמי הסוד, דעולם התשובה שלמעלה נקרא "שופר" ואף מי שהכעיס את הקב"ה באופן שעל פי דין אין ראוי לקבל תשובתו, מ"מ העולם העליון הנ"ל המוסד על רחמים מקבל את האדם הזה, וכשתוקעים בשופר בעולם התחתון ועושים תשובה שלימה ואמיתית, בזה אנחנו מעוררים את העולם העליון הקדוש הנ"ל הנקרא ג"כ שופר, ואז מתהפך ממשלת הדין לרחמים (יסושה"ע הנ"ל).

סגולת זמן התקיעות: יש לדעת שבזמן זה שערי שמים פתוחים ועת רצון גדול הוא לקבל את תשובת האדם, **ואפילו אדם שפל ובזוי שיש בידו חטאים המעכבים את התשובה** כגון שהחטיא את חבירו, אם יתעורר ליבו לשוב אל ה' בכל לב תתקבל תשובתו. **"והתעוררות מעט היום הוא כנגד טורח גדול בזמן אחר"** (מתוך דרשת הרש"ש הנ"ל).

חשבון הנפש: וכל איש הירא את דבר ה' ליבו יחיל בקרבו מפחד ה' ומהדר גאונו ויתן אל ליבו כי היום יובא את דינו למשפט לפני שופט כל הארץ. מגופו. מבניו. וממונו. והוא יודע כל מעשה איש מחשבותיו ותחבולותיו וכל תעלומות לב. ואינו צריך לפניו לא עדים ולא ראיה כי הוא הדיין הוא עד והוא הבעל דין. ויראה ורעד יבוא באדם לאמר: מה אעשה כי יקום א-ל. וכי יפקוד מה אשיבנו ויפשפש במעשיו. ויחפש בכל נגעי לבבו. לב יודע מרת נפשו.. וכך יתחרט בדמעות שליש בחשבו: וכי לכך נוצר לעבור על רצון יוצרו רח"ל? וכי ניתן לו החיים לאבדם בהבל וריק? וביחוד שכל חטא וחטא הוא קוץ מכאוב לשכינה. ומה הלשון אומרת. קלני מראשי קלני מזרועי (מדרשת הרש"ש הנ"ל)

תשובה למעשה: ולכן עת לחננה ושעת רצון להתחרט חרטה גמורה על כל שנואלנו ואשר חטאנו בכלל ובפרט. **וכל אחד יקבל ע"ע לשוב מאיזה עוון קל או חמור בתשובה גמורה**, כי בזה זוכה להיות צדיק בעל תשובה ומכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות (שם).

ההרגשה בזמן התקיעות: באגרת ז' להגר"י סלאנטער כתב וז"ל: האדם ובני ביתו התלויים עליו נמצאים בסכנה גדולה לעת דין הגדול, היא עת תקיעת שופר בראש השנה... ומה יחרד לב האדם האוהב את עצמו ובני ביתו התלויים עליו להיטיב דרכו, ולכל הפחות לשבור רוחו בשברון לבב עכ"ל (ועיי"ש דכל א' דומה בזמן זה לכהן גדול ביום הכיפורים הנכנס לקודש הקדשים. ויש עליו אימת מות אם יצא חי). **ומאידך כבר נתבאר לעיל** דאדונינו הגר"א היה שמח מאוד בזמן התקיעות דאמרו בתקיעת שופר אנו ממליכים את הקב"ה עלינו למלך. **הלכה למעשה** = מזה ומזה אל תנח ידך. עוז וחדוה במקומו.

* * *

דיני התקיעות

איסור שיחה: אסור לשוח בין תקיעות דמעומד לתקיעות דמיושב (שו"ע תקצ"ב/ג) וכל שכן בשעת התקיעות דאפילו לרוק אסור (משנ"ב שם/י) והוא הדין עד לאחר השלמת המאה קולות שלאחר התפילה (חיי אדם - קמ"א/ט)

עמידה בתקיעות: נהגו הציבור לעמוד כולם גם בתקיעות שקודם מוסף (משנ"ב - תקפ"ה/ב) **והשומע תקיעות ביחידות:** צריך מדינא לעמוד לכתחילה (שם)

ברכת אשר יצר: יצא לביה"כ לאחר ל' קולות ראשונות, מותר לברך אשר יצר (שו"ת מנחת יצחק ח"ג סי' מ"ד).

התפילות ובכוונות קודם התקיעות

אמירת למנצח: קודם התקיעות אומרים כל הציבור יחד קאפיטל מ"ז בתהילים. למנצח וגו' כל העמים תקעו כף.. עד גמר המזמור, בכוונת המילות והתעוררות הלב כדבעי. וחוזרים על זה שבע פעמים. ~ **ענין אמירתה:** א) שיש במזמור זה ז' פעמים 'אלוקים'. ובאמירה זו מתבטלין ומתמתקין כל קשים ורפים, ומהפכים מדת הדין למדת הרחמים. ובאמירתו ז' פעמים יש מ"ט פעמים 'אלוקים' נגד מ"ט פנים טמא. ומ"ט פנים טהור (סידור רי"ק / ר"ש. הובא באהמ"ג - תקפ"ה/ה), ב) לרמז לאדם העומד ברגעים האחרונים שבהם נחתך דינו שילמד מבני קרח שחזרו בתשובה ברגע האחרון (הגרש"א זצ"ל).

מן המיצר: הבעל תוקע אומר תפילה קצרה (המובא במחזורים) ומגביה קולו ואומר פסוקים: מן המיצר וגו' קולי שמעת וגו'. ~ **ענין אמירתה:** שהם ו' פסוקים שראשי תיבות שלהם קר"ע שט"ן.

כוונת הבעל תוקע: התוקע לציבור. יאמר בלחש בפה מלא:

"הריני מכוין בתקיעות אלו שאתקע להוציא את הציבור ידי חובת שמיעת קול שופר"

כוונת היחיד: כל אחד יכוין בלב שלם [ויאמר בפה מלא:]

"הריני מכוין דעתי ורצוני לצאת ידי הברכות ולצאת ידי חובת מצות עשה של שמיעת קול שופר שאשמע ממנו".

הברכות: בא"ה אקב"ו לשמוע קול שופר. שהחיינו וכו'. ~ **יזהר מאוד:** לשמוע היטב כל מילה ומילה. **אין לענות:** ברוך הוא וברוך שמו. **וכן לא יענה אמן חטופה:** ימתין עד שיסיים המברך כל הברכה כולה, ואח"כ יענה אמן (מט"א - שם)

הכוונה בשעת התקיעות: "וכל תקיעה ותקיעה ששמע מהתוקע יחשוב במחשבתו בשמחה עצומה מאוד בזה"ל: אני מקיים בשמיעת תקיעה זו מצות עשה שציווני בוראי וכוונתו לתת לו נחת רוח בזה" (יסושה"ע שם).

עיצה טובה לכוונה: יסתכל בתוך המחזור בעת התקיעה וזה תועלת גדולה שלא יפנה מחשבתו ח"ו למחשבה אחרת (יסושה"ע - שם).

הרהור תשובה: בין התקיעות יהרהר בתשובה שלימה, ויעלה התשובה עם השופר בלי מונע (אהמ"ג - תק"צ/מו) ויזהר שלא יוציא הוידוי בפה דהוי הפסק בין הברכה לתקיעות (שם).

אמירת היהי רצון בין התקיעות: אין לומר את היהי רצון בין התקיעות שקודם מוסף. (דרך החיים הובא במשנ"ב - תקצ"ב / יב) רק לאחר גמר כל התקיעות יאמר "ובכן יהי רצון" וכו' (שם) ובמקום שנהגו לומר יהי רצון בין התקיעות, אין למחות בידם (שער הציון שם / טו דיל"ל כהיעב"ץ)

לאחר התקיעות: אומרים פסוקים אשרי העם יודעי תרועה וכו' (רמ"א - תק"צ/ט), **טעם אמירתה:** ע"פ המדרש "אשריהם ישראל שיודעים לפתות את בוראם בתרועה וכו' שעומד מכסא דין לכסא רחמים (אהמ"ג - שם /מז) **ויתעורר בעצמו** לעוצם גודל זמן זה שהקב"ה כבר יושב על כסא רחמים.

* * *

תפילת מוסף

אשרי: אומרים אשרי וגו', ומחזירין ס"ת למקומו (רמ"א שם), יהללו, לדוד מזמור (כן המנהג - אהמ"ג שם / מט). [ויש אומרים "מזמור לדוד הבו לה' וגו'" מט"א שם / לז]]

הנני העני: אומר הש"ץ קודם קדיש, ויזהר לאומרה בכוונה עצומה מעומק הלב ובבכיה רבה, ולא יאריך הרבה מפני טורח הציבור (מט"א - שם / לח) ~ **תזכורת לחזן:** לומר (מזמור של-) ג' פסוקים קודם הקדיש להסמיך הקדיש לפסוקים (שם).

תמונת תפילת מוסף: התפילה מחולקת ל-6 חלקים: 1) ג' ברכות ראשונות (אבות, גבורות, קדושה - ובכללו בקשות על כבוד שמו), 2) קדושת היום וקרבנות המוספין, 3) מלכיות זכרונות שופרות, 4) עבודה (רצה וכו') 5) הודאה (מודים וכו') 6) שלום (שים שלום וכו') וכדלהלן:

1] ג' ברכות ראשונות: ראה לעיל (ליל א' דר"ה) אופן וצורת התפילה, וביותר יתן אל ליבו כאן בהגיעו לפסגת העבודה ורק התועליות שבתפילה זו.

2] קדושת היום וקרבנות המוספין: הספרדים אין אומרים פסוקי קרבן מוסף (ע"פ שו"ע - תקצא/ב. משנ"ב שם / ב) ~ **את מוספי יום הזיכרון:** - "מוספי" - אומרין בלשון רבים, כדי לכלול גם מוסף של ראש חודש (שו"ע שם / ג') ~ **אם אמר "מוסף" בלשון יחיד:** עיין משנ"ב (שם / י) ובשער הציון (שם / ו)

3] מלכויות זכרונות שופרות: אומרים - 10 פסוקים שמוזכר שם מלכות ה' [3 פסוקים של תורה, 3 של כתובים, 3 של נביאים, 1 מסיימים בפסוק של תורה. סה"כ = 10 פסוקים], ואח"כ אומרים 10 פסוקים של זכרונות [כנ"ל], ואח"כ 10 פסוקים של שופרות [כנ"ל]. (שו"ע שם / ד) ~ **והטעם:** 1) שהם כנגד 10 פסוקים של הללו א-ל בקדשו, 2) כנגד 10 דיברות, 3) כנגד 10 מאמרות שבהם נברא העולם (גמ' ר"ה / לב., משנ"ב שם / ז), ובס"ד נפרט כל אחד ואחד ביחוד לעצמו וכדלהלן:

מלכויות - "ההמלכה"

אמר הקדוש ברוך הוא: אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם (ר"ה טז.) הנה הגיע הרגע הנורא והמיוחל בו אנו ממליכין על עצמינו את הקב"ה בהרגשה שאנו בטילין ומבוטלים לפניו ומקבלים ע"ע עול מלכותו על כל המשתמע מכך בתכלית. [ויצייר בדמיון נפשו איך נראה בעיני בשר ודם זמן ה-מ-ל-כ-ת ה-מ-ל-ך... וק"ו בן בנו של ק"ו בתכלית הבריאה ותפארתה שאין לדמות לה שום דבר.] הלא בזמן זה ריגשי ההודאה והשמחה עולים וגודשים כל לב בר ישראל, על שבחר בנו והבדילנו מן כל העמים לחלקו וגורלו הקדוש להיות לנו לאלוקים (ר' יסושה"ע פ"ד).

~ **עלינו לשבח:** פותחין את אמירת המלכויות. והאיש הירא את דבר ה' יכוין בזה מאוד מאוד. כי שיר השירים הוא ויכוין בכל מאודו לשורר שיר זה מפואר מקודש ומרומם (רוקח עמוד תרנ"ו) [ודע כי בשעה זו שאנו אומרים עלינו וכו'] כל צבא השמים שומעים והקב"ה עומד עם פמליא של מעלה וכולם עונין אשרי העם שככה לו... שה' אלוקיו (מטה משה / רי"ב) ויאמרה בשמחה עצומה עד מאוד... ועי"ז אנו סותמים פי המקטרגים (יסוש"ה שם) ~ **כשאומרים בתפילת לחש "ואנחנו כורעים":** י"א שצריך לכרוע כריעה מועטת, ויש שפקפקו בזה משום מוסיף על הכריעות. ולהלכה יש לשאול לרבו. ~ **כשמזכירין לשון "מלך"** - ישמח בשמחה עצומה עד מאוד על שיש לו אלוה קדוש ומלך גדול ונורא **ויחשוב בזה הלשון:** "אני מקבל אלהותך ומלכותך עלי ועל בני ועל בני בני עד סוף כל הדורות ואני מוכן למסור נפשי למות על אמונת יחוד ה'" ויצייר איזה ציור מיתה איך שהוא מוסר נפשו על קידוש ה'. (ע"פ יסוהש"ע שם).

זכרונות - "עומק הדין"

אמר הקב"ה אמרו לפני... זכרונות. כדי שיעלה זכרונכם לפני (גמ' ר"ה טז.)

~ **אתה זוכר מעשי עולם:** יתן את קולו בבכי רב ועצום כשאומר נוסח זה, שכן היום נפקד נפשו רוחו נשמתו וגופו ובניו על כל רוע מפעליו של כל ימי חייו, וכן רוע מעללו בגלגולים קודמים, והכל מצטרף כאחד למשפט ביום הדין הגדול והנורא, ובד בבד יתעורר לשוב מעבירות שבידו לתקן כל נגעי לבבו ועיניו יורידו כנחל דמעות מאין הפוגות (לשון יסושה"ע שם)

~ **כוונת פסוקי זכרונות:**

"זכרתי לך חסד נעוריך" - יתפלל במחשבתו בבכי עצום שגם עתה ביום הדין הגדול והנורא יזכור לנו חסד נעורים ואהבת איתן. **ויקבל על עצמו תכף** מסירות נפש בציור איזה מיתה, להראות גם עתה האהבה עזה והעצומה שיש בנו עם קדוש לחרף נפשינו למות במיתות משונות על קידוש ה' משך כל הדורות (יסושה"ע שם).

"וזכרתי אני את בריתי אותך וגו' והקימותי לך ברית עולם" - יכוין כנ"ל ויבקש בכל לב על שיזכור לנו גאולת עולם בימינו ולא נהיה לחרפה עוד, (יסושה"ע שם).

"הבן יקיר לי אפרים וגו'" יעורר ליבו אל הבכי עצום יותר ויתפלל במחשבתו: רחם נא עלינו... וזכור לנו עתה שאנו בניך הנחמדים וילדי שעשועים שלך! וכי יש לך כאומה זו בכל העולם שעושים לך נחת רוח ע"י קיום מצוותיך בכל עת וביחוד שמאמינים ביחוד שמך?! ועל כן יהמו נא מעיך עלינו עם קדוש לגאול אותנו מהגלות המר וכו' (וכל גודל הבכיה תהיה רק על חילול שמו הגדול בעוונותינו הרבים. יסושה"ע שם)

שופרות - "העלאת התפילה"

אמר הקב"ה... אמרו לפני שופרות כדי שתעלה תפילתכם בתרועה לפני (תוספתא ר"ה / א,יא)

~ **אתה נגלית וכו':** כשיתחיל לומר זה הנוסח יעורר ליבו באהבה עצומה באלהותו ומלכותו יתברך שמו. ומחמת גודל התשוקה והאהבה עזה יבכה בכי גדול מאוד ויתפלל במחשבתו: מתי גם אנחנו נזכה לשמוע שנית אמרות טהורות ולהשיג בזה קצת גודל אלהותו כמו שזכו לזה דור המדבר (יסושה"ע שם)

כוונת פסוקי שופרות:

"ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר וגו'" - יעורר ליבו התשוקה והרצון לזכות לזה שוב וכנ"ל.

"כל יושבי תבל ושכני ארץ וגו'" - יעורר ליבו אל בכי גדול ועצום מאוד ויתפלל במחשבתו: רבון כל העולמים עשה למען שמך הגדול שיתקדש בכל העולם שיראו בנשא נס ההרים ובקיבוץ כל הגלויות (שם).

סיום הברכה: - **"שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים"** - יתן הודאה עצומה במחשבתו, על ששומע קול תרועתינו ברחמיו הגדולים להטיב לנו (שם).

הנוהגים לתקוע בתפילת לחש (נוסח ספרד / ים): אומרים היום הרת עולם לאחר התקיעות. ולא יאמרו ארשת שפתינו. **יחיד המאריך בתפילתו:** יפסיק ויכוין לשמוע התקיעות ולא יאמר 'היום הרת עולם' עד שיסיים ברכת הסדר (מט"א - תקצא / יג).

* * *

חזרת הש"ץ [מוסף]

פותחין הארון: לרמז בעליונים שיפתחו לנו שערי רחמים לתפילתינו (אהמ"ג - תקצ"ב / א)

הכוונה בשעת חזרת הש"ץ: [א] דעת הרב מבריסק זצ"ל דיש חיוב לשמוע כל חזרת הש"ץ מתחילה ועד סוף. ואסור להפסיק בדיבור כלל כמו בשמונה עשרה (הובא בסטנסיל [החדש] ר"ה כח:) [ב] דעת החזו"א להקל, ולפ"ז אין ממהרים לגמור תפילת הלחש קודם חזרת הש"ץ (חזו"א סי' קלז/ד. וכן המנהג) וכל א' ינהג כדעת רבותיו בזה.

עלינו לשבח: כשמגיעים ל"ואנחנו כורעים" המנהג שהש"ץ והציבור נופלים על הארץ (אהמ"ג - תקצ"ב/ב) - **וצריך להפסיק** בינו לבין הארץ ע"י הפסק דבר (שעה"צ - קלא / מד)

~ **ויזהר** שיהיה הפסק גם בין פניו לקרקע [כגון ע"י טליתו] (אהמ"ג שם)

תקיעות דמעומד: להנוהגים לתקוע על סדר התפילה שבחזרת הש"ץ (נוסח אשכנז) יזהרו בשעת התקיעות מאיסור שיחה ואפילו לרוק אסור וכל שכן להשמיע קול [פיהוק / ניחור] (מט"א שם / ג).

~ **ויזהר** לשמוע הקול שופר שלם מתחילה ועד סוף (אהמ"ג - שם).

היום הרת עולם: בכל פעם לאחר התקיעות אומרים היום הרת וכו' (רמ"א תקצ"ב / א), **ונהגו** לשהות עצמם ולאמרו בכפיפת קומה ~ **והטעם** מפני שבאים להזכיר ענין גדולת היום צריך לומר אותו בכבוד ובהכנעה שיכמרו רחמי א-ל עליו. (שערי תשובה - תקצ"א / עס"ו בשם סדר היום) ~ **ולאחר מכן**: אומרים "ארשת שפתינו וכו'" (רמ"א שם).

* * *

השלמת ק' קולות: ראה לעיל (סדר התקיעות).

שיר של יום: להנוהגים כהגר"א אומרים "מזמור פ"א - למנצח על הגיתית וגו' הרנינו לאלוקים וגו'".

אמירת "יישר כח": מחובת הכרת הטוב מצווים אנו להחזיק טובה לכל המתעסקים במצוות הציבור. ויש לגשת ל - שליח הציבור / מקריא / בעל תוקע / כהנים, להודות ולברך בברכת 'יאשר כח' (מט"א תקצב / יא) בכל לב ורגש כראוי.

איחול "גוט יו"ט": פוקדים איש את רעהו לשלום. אבל אין אומרים לשנה טובה, שהרי כבר עבר זמן כתיבה לצדיקים, ואין מדרך המוסר להראות לחברו שמחזיקו לבינוני (מט"א שם. וע"ע במשנ"ב תקפ"ב / כה).

יציאה מבית הכנסת: יש לצאת בנחת ולא בדחיפות ובהלה ובפרט ביום הקדוש הזה [שלא ליתן פתחון פה למקטרגים שאנו רוצים ליפטר כבר ח"ו] (מט"א - תקצ"ז / א), **אמנם יזהר** שלא להתעכב על חשבון בני ביתו / אורחיו - הרעבים (פשוט).

התוועדות חברים: נהגו שלא לילך בר"ה לבית חברו להקביל פניו כמנהג ריעים האהובים בשאר יו"ט (מט"א - שם) דזמן דין ומורא הם (פשוט) ~ **זולת להתברך אצל ההורים** וכל שכן כשהם נהנים מזה ורוצים בכך (מט"א - שם).

* * *

סעודת יום - יו"ט

קידוש: אומר פסוק "וידבר משה את מועדי ה' "אל בני ישראל" {ויש מוסיפין: תקעו בחודש שופר וגו' (אהמ"ג שם,ב}, סברי מרנן, בורא פרי הגפן (סידור רי"ע הובא במט"א שם / ג)

סעודת החג: אוכלים ושותים ושמחים לא שמחה של הוללות אלא שמחה של מצוה, לפי שמובטחים שיצאו בדימוס בדינם, **ואמנם** לא יאכלו כל שבעם למען לא יקלו ראשם, **ויש שנמנעים** מלאכול מאכל שחביב עליהם מאוד (כ"ז בחיי אדם - קלט / יא)

הוספת תבשיל: כיון שביו"ט אין נוהגים לאכול סעודה שלישית (רמ"א תקכט / א) נתפשט המנהג להוסיף תבשיל א' יותר בסעודת שחרית שייחשב במקום סעודה (משנ"ב - שם / יג)

התנהגות בסעודה: ימעט בשתיה ובשיחה כל מה דאפשר רק יהיו כל דבריו בדברי תורה ויראה וקדושה ואף בזה לא ימשוך הרבה.

☜ **תזכורת**: לימוד פרק ב' ממשניות ראש השנה (ר' לעיל סעודת ליל יו"ט)

* * *

סידור השולחן והבית: מותר להוריד מהשולחן את הכלים וכדו', וכן לטאטא את הריצפה, ואין בזה משום מכין, שהרי הוא עושה כך לצורך הסדר והנקיון היום ולא לצורך הלילה (ר' משנ"ב סימן תרס"ז / ו) ~ **אך אסור** לערוך את השולחן לכבוד סעודת הלילה משום מכין. (מט"א תרל / כ)

הדחת הכלים: אסור להדיח את הכלים לצורך סעודת הלילה (אם לא שצריך להשתמש בו היום) אך מותר לשרותן במים כל זמן שלא נדבקו שיירי המאכל לכלי (שש"כ פכ"ח / פא)

* * *

התנהגות ביום ראש השנה: לאחר האכילה יקבע עצמו ללמוד (חיי"א - קלט / יא) ותהיה יראת ה' על פניו כל היום ויזכור תמיד שתלוי בדין הוא וכל העולם (שם).

שינה: מנהג נכון שלא לישון ביום ראש השנה (רמ"א - תקפג / ב) דאמרו חז"ל דמי שישן בתחילת השנה מזלו ישן כל השנה (משנ"ב שם / ט), **ומי שראשו כבד עליו** יישן מעט אם אי אפשר לו בלא זה (חיי"א - שם) **וההולך בטל** הוא גרוע מישן (מט"א - תקצח / א)

אמירת תהילים: יש נוהגים בשני ימים של ר"ה להשלים תהילים שני פעמים כמנין כפ"ר (גמטריא 300, והיינו ג' מאות פרקי תהילים), **וטוב מעט בכוונה** מהרבה שלא בכוונה (מט"א - שם) ~ **מותר לומר פרקי ההלל שבתהילים** דמה שאין אומרים הלל בר"ה, זהו דווקא דרך שיר אבל דרך תחינה ובקשה מותר (חיי"א שם).

* * *

מנחה: לעולם יהא אדם זהיר בתפילת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפילת המנחה, ולכן יכוין ליבו בכוונה גדולה [מי יודע, אולי עכשיו הוא זמן המסוגל לו וייענה בתפילתו], (מט"א שם / ב)

אמירת קרבנות וקטורת: אע"פ שביו"ט אין אומרים רבון העולמים, מ"מ לפי שהיום עת לחננה יאמר ויתחנן כראוי (מט"א שם)

סדר התפילה: אשרי, ובא לציון, תפילת שמו"ע של ר"ה, חזרת הש"ץ, אבינו מלכינו, קדיש שלם {לנוסח ספרד: לדוד ה' אורי, קדיש יתום}.

* * *

תשליך

הליכת תשליך: הולכים לנהר לומר פסוק 'ותשליך במצולות ים כל חטאתם' (רמ"א - תקפ"ג / ב) והוא זכר למסירות נפשו של אברהם אבינו שעבר עד צווארו במים כשהלך לעקידת יצחק בנו (משנ"ב שם / ח).

זמן אמירתה: יום א' דר"ה לאחר מנחה קודם שקיעת החמה (מג"א תקפג / ה) **למנהג הגר"א**: אין אומרים כלל (מעשה רב / רט) **מנהג חסידים**: יש מקומות שנוהגים לומר בעשרת ימי תשובה ביום שמזכירין י"ג מידות.

מקום אמירתה: על [נהר] / מעיין / באר מים חיים (פע"ח שער השופר פ"ה ד"ה נכון) / שפת הבור [אע"פ שאין שם מים] (כף החיים שם / ל) ~ **וטוב במקום שיש בו דגים חיים** (מטה משה סי' תת"כ) לסימן שלא תשלוט בנו עין הרע ונפרה ונרבה כדגים (שם. משנ"ב שם / ח)

הכוונה כשעומד על המים: יזכור דכשם שהדגים נאחזים במצודה רעה, כך אנו נאחזים במצודת המות והדין. ויהרהר בתשובה (עי' אהמ"ג תקצח / ח) ויכוין בכל לב להמליך את הקב"ה עליו וכדרך המלכים שמושחין אותם אצל הנהר (עי' קיצוש"ע - קכט / כא)

סדר אמירתה: אומרים ג' פסוקים של: מי א-ל כמוך וגו', ישוב ירחמינו וגו', תתן אמת וגו' (מיכה ז - יח, יט, כ. ע"פ שער הכוונות ענין ר"ה דף צ) ואח"כ ימשיך בנוסח המובא במחזורים ומתפילות שתיקן הרב חיד"א (בספרו ציפורן שמיר סי' יב) שכל דבריו התעוררות הלב, ויאמרנה בשובה ונחת ובהכנעה גדולה, וירגיש בעצמו התלהבות גדול (מועד לכל חי [פלאג'י] סי' יג/ע).

ניעור הבגדים: כשאומרים הפסוק 'ותשליך במצולות ים' וגו' - מנערים שולי הבגדים **והעיקר בזה** ליתן לב להשליך החטאים ולחקור דרכים מהיום והלאה שיהיו בגדיו לבנים ונקיים מכל חטא (מט"א - תקצח / ד)

~ **איזה בגד מנערים**: שולי בגד העליון (כה"ה - תקפג / ל) וכנף הציצית (שזה העיקר, אהמ"ג תקצח / ז)

☜ **אזהרה**: כבר צווחו קמאי על רב המכשילה של תערובת אנשים ונשים באמירת תשליך, שזה מעורר קיטרוגים נוראים להפסיד זכות ההצלה מהדין ביום קדוש זה (אלף המגן תקצח / ז)

* * *

זהירות הכנה מיו"ט ליו"ט

האיסור: אסור להכין שום דבר מיו"ט ראשון ליו"ט שני דראש השנה (שו"ע - תקג / א) אע"פ שלחומרא דנין ב' ימי ר"ה כקדושה אחת, מ"מ לקולא לא אמרינן (משנ"ב - שם / ד) ~ **גם בבין השמשות** אסור להכין (ביאה"ל שם ד"ה ביו"ט)

~ **הכנת האוכל ליו"ט שני**: אסור לבשל או לחמם אוכל ע"ג האש / פלטה, עד לאחר צאת יו"ט ראשון של ר"ה ~ **להוציא מאכלים קפואים מהפריזר**: אם מוציאים בעוד היום גדול באופן שיוכל להנות (הוא / אורחים) מאכילת המאכל. להמבואר בביאה"ל הנ"ל נראה דיש להקל, אלא שנחלקו בזה אחרונים ולמעשה כל א' ישאל לרבו.

~ **הכנת הנרות**: אסור להכין הנרות עד לאחר צאת יו"ט ראשון דר"ה (ר' להלן אופן הכנת הנרות ביו"ט).

~ **לקחת מחזורים לביהכ"נ**: הלוקח מחזורים לביהכ"נ, יזהר להשתמש בו עוד היום שלא יהא מכין ללילה (עי' אורחות רבינו ח"ב)

* * *

זמני כניסת היו"ט

	ירושלים	בני ברק	בית שמש	מודיעין עילית	ביתר עילית	אלעד
שקיעה	7:02	7:01	7:02	7:02	7:03	7:01
כניסת החג*	7:35	7:37	7:36	7:36	7:35	7:36
לר"ת	8:15	8:12	8:14	8:14	8:15	8:13

* להתיר בישול ועשיית מלאכה ליו"ט שני

ערב / ליל יו"ט שני דראש השנה

כניסה לבית הכנסת: כשחוזר מהליכת תשליך לבהכ"נ. חלילה ליישב בטל ולהקל ראש בזמן הפנוי עד מעריב, ויתרחק מלישב עם חברים [אע"פ שנדמה שמדברים דברי יראה וענין היום דבודאי ימשכו לדברי חול ושחוק], אלא יהא עסוק בלימוד / אמירת תהילים כ"א לפי דרגתו (מט"א - תקצט / א)

זמן התפילה: יש לאחר קצת בהתחלה תפילת ערבית עד שיהיה ודאי לילה [כי הנשים סומכות על זה להתיר עשיית מלאכות ליו"ט שני] (מט"א - שם / ב)

☜ צורת התפילה. פרטיה דקדוקיה וכוונותיה ר' לעיל (תפילת ערבית ליל א' דר"ה)

אחר התפילה: פוקדים איש לרעהו לשלום - באמירת 'גוט יו"ט', ואין אומרים לשנה טובה וכו' (מט"א - שם, עי' משנ"ב - תקפ"ב / כה - ב' דיעות בזה והמנהג כמש"כ)

* * *

הדלקת נרות: [א] הנוהגים להדליק בכניסת הלילה יזהרו שלא להדליק עד שיהא ודאי לילה, [ב] ונכון להדליק כשחוזרין מתפילת מעריב (מט"א - תקצט / י)

~ **אופן הכנת הנרות**: 1) יש להזהר לא להדביק את הנרות לפמוט, שלא ליכשל באיסור מירוח (משנ"ב - תקי"ד / יח), וכן אסור להבהב ולתקן את הפתילה [וכן למלול פתילה - מעצ'עס] (שו"ע שם / ט).

2) מותר לנקות את הכוסיות ולהוציא את החלב / פתיל צף ישן / דיסקית (הגרשז"א הגריש"א הו"ד בארחות שבת פי"ט הע' רפו), ויש מחמירין (אורח דוד [בהר"ן] סעיף רכב) [עיצה למחמירין: להכניס כפית מלח ע"ג הדסקית וכדו' ולהניח ע"ז את השמן / הנר החדש]

~ **זמן הברכה**: קודם שתדליק תברך: "אקב"ו להדליק נר של יו"ט" (משנ"ב רסג / ז)

~ **ברכת שהחיינו**: הנוהגת לברך שהחיינו בהדלקת נרות, תלביש בגד חדש או תניח פרי חדש לפניה [**ותזהר לכוין** על קדושת היום וגם על הבגד / פרי חדש] (מט"א - ת"ר / ה) ~ **דעת הגר"א**: שמברכים שהחיינו גם בלי פרי / בגד חדש (מעשר רב / רי).

* * *

סעודת ליל ב' דראש השנה

קודם הקידוש: יניח לפניו פרי חדש או ילבש בגד חדש לברכת שהחיינו [ולדעת הגר"א הנ"ל א"צ] **ויכריז ב' דברים**: [א] הנשים שברכו שהחיינו בהדלקת הנרות לא יענו אמן על שהחיינו שיברך בקידוש (ר' לעיל סעודת ליל א' דר"ה), [ב] לכוין בשהחיינו על קדושת היום וגם על הבגד / פרי חדש [דאם יכוונו רק על הפרי / הבגד בלבד הרי שיש הפסק בין ברכת היין לטעמה] (הליכות שלמה פ"א / ס"כ הע' 94)

~ **אכילת פרי של שהחיינו**: [א] יש אוכלים ממנו פחות מכשיעור ברכה אחרונה - מיד לאחר הקידוש (וכמט"א - תר / ו,י,), [ב] ויש שאוכלים ב- תחילת / תוך הסעודה (וכן המנהג, ר' הלכ' חב"ח פט"ו הע' 11 ובהלכ"ש שם)

☜ שאר דיני קידוש / נטילת ידים / ברכת המוציא / וסדר וצורת הסעודה, ר' לעיל (סעודת ליל א').

אכילת הסימנים: [א] יש נוהגים גם בליל ב' לערוך סדר אכילת הסימנים (מט"א: תקפג/ב, תר/יד) [ב] ויש שאין עושים (אהמ"ג תר/ט בשם בני יששכר וסיים שכן המנהג) וכל א' יעשה כמנהג אבותיו.

* * *

☜ הכנה לשינה וכו' ר' לעיל (ליל א' דר"ה)

* * *

יום ב' דראש השנה תשע"ד

זמן הנץ החמה (ליום ב' דר"ה תשע"ד)

	ירושלים	בני ברק	בית שמש	מודיעין עילית	ביתר עילית	אלעד
אסטרונומי / מישור	6:17^{11}	6:19	6:19	6:20	6:17	6:19
הנראה		6:23^{23}	6:32^{03}	6:27^{32}	6:17^{23}	6:26^{29}

[כל סדר היום התפילות / מצוות היום וכו' הכל כנ"ל
יום א' דר"ה מלבד שנויים דלהלן]

1] **תפילת שחרית**: למנהג הפרושים, אין אומרים 'לא-ל עורך דין' בתפילת שחרית, כי אם במוסף (לוח לא"י) ~ **אבינו מלכינו**: אע"פ ששנה זו חל ב' דר"ה בערב שבת, בכל זאת אומרים אבינו מלכינו לאחר חזרת הש"ץ של שחרית (מט"א - תרא / ב) ~ **שיר של יום**: למנהג חסידים אומרים לאחר תפילת שחרית - מזמור ליום ששי (ולמנהג הגר"א ר' להלן אחר מוסף)

2] **קריאת התורה** - קורין פרשת העקידה. **הכוונה בשעת הקריאה**: יעורר נפשו וליבו אל גודל מסירות נפשם העצומה של אברהם ויצחק ויצייר במחשבתו גודל הנסיון לקחת בן יחיד אהוב נפשו ולהעלותו לעולה, וכנגדו יצחק המושיט צווארו מול סכין חד וכו' וכו', ויאנח במרירות "כמה אני מקצר בעבודת ה'", ויקבל על עצמו מכאן ולהבא ליראה את ה' בכל לב ובאהבה תמידית ~ **בשעה שקוראים הפסוק**- "ויעקוד את יצחק בנו" - יכוין שיעקוד ה' כל ד' השרים שמקטרגים על ישראל, ~ **השב בתשובה בשעה זו** יהא בטוח שיכופר עוונו (כ"ז מאלף המגן תרא / ג).

3] **תקיעת שופר**: [א] בני אשכנז הנוהגים כהרמ"א מברכים "שהחיינו" על השופר. גם ביום ב' דר"ה (משנ"ב תר / ז), [ב] בני ספרד הנוהגים כהמחבר, אין מברכים (וכמובא בב"ר שם).

~ **פרי / בגד חדש**: להמברכים שהחיינו. לכתחילה טוב שילבש התוקע בגד חדש (מג"א שם. משנ"ב שם).

4] **שיר של יום**: להנוהגים כגר"א לאחר מוסף, אומרים מזמור פ"א.

5] **סעודת יו"ט**: השנה שחל יום ב' דר"ה בערב שבת, יש להזהר להתחיל לאכול קודם שעה עשירית (מט"א - תרא/ה)

~ **זמן שעה עשירית**: תבדוק בלוח [בערך 3:48]

6] **מנחה**: השנה אין אומרים "אבינו מלכינו" לאחר חזרת הש"ץ של מנחה, דהוי ערב שבת (מטא - שם / ח)

7] **הכנות לשבת**: על ידי שעשו עירוב תבשילין מותר להכין הכל לכבוד שבת, הן מאכלים, הן נקיון הבית / הכלים / סידורו, והן בהכנת הנירות ~ **אופן הכנת הנירות ביו"ט**: ראה לעיל (ליל ב' דר"ה)

8] **הדלקת נרות**: מדליקין נרות קודם כניסת השבת **ואחר כך** מברכים - "אקב"ו להדליק נר של שבת [קודש]". (מט"א - שם / יא)

זמני הדלקת נרות שבת קודש ושקיעת החמה

	ירושלים	בני ברק	בית שמש	מודיעין עילית	ביתר עילית	אלעד
הדלקת נרות	6:21	6:36	6:20	6:30	6:22	6:30
שקיעת החמה	7:01	6:59	7:00	7:00	7:01	7:00

9] **קבלת שבת**: אין אומרים לכו נרננה רק מתחילים מזמור שיר ליום השבת (מט"א שם)

10] **לאחר תפילת מעריב**: בברכה מעין שבע, אומרים "מגן אבות וכו' **המלך** הקדוש שאין כמוהו" (שם)

זמן מוצאי שב"ק (האזינו תשע"ד)

	ירושלים	בני ברק	בית שמש	מודיעין עילית	ביתר עילית	אלעד
מוצאי שבת	7:32	7:34	7:33	7:33	7:32	7:33
לר"ת	8:12	8:09	8:11	8:11	8:12	8:11

* * *